Štvrtok 8. júla 2021

P9_TA(2021)0359

Situácia v Nikaragua

Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. júla 2021 o situácii v Nikaragua (2021/2777(RSP))

(2022/C 99/22)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Nikaragua, najmä na uznesenie z 19. decembra 2019 o situácii v oblasti ľudských práv a demokracie v Nikaragua ([1]) a z 8. októbra 2020 o zákone o „zahraničných agentoch" v Nikaragua ([2]),

— so zreteľom na Dohodu, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Strednou Amerikou na strane druhej ([3]),

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ) 2020/1998 ([4]) a rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/1999 zo 7. decembra 2020 o reštriktívnych opatreniach proti závažnému porušovaniu a zneužívaniu ľudských práv ([5]), na rozhodnutie Rady (SZBP) 2020/607 zo 4. mája 2020, ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2019/1720 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Nikaragua ([6]), a na vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2020/606 zo 4. mája 2020, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) 2019/1716 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Nikaragua ([7]), a na rozhodnutie, ktorým sa tieto sankcie obnovujú do 15. októbra 2021,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokého predstaviteľa v mene Európskej únie z 10. júna 2021 o zhoršujúcej sa politickej situácii v Nikaragua, na vyhlásenie jeho hovorcu zo 6. mája 2021 o novom volebnom zákone a na spoločné vyhlásenie 59 krajín o Nikaragua na 47. zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva konanom 22. júna 2021,

— so zreteľom na vyhlásenie predsedu Výboru pre zahraničné veci a predsedníčky Delegácie pre vzťahy s krajinami Strednej Ameriky z 15. júna 2021 o pretrvávajúcom zadržiavaní opozičných vodcov v Nikaragua,

— so zreteľom na vyhlásenie pripisované hovorkyni vysokej komisárky OSN pre ľudské práva o Nikaragua z 28. mája 2021 a na aktualizáciu, ktorú ústne predniesla vysoká komisárka OSN pre ľudské práva Michelle Bachelet na 47. zasadnutí Rady pre ľudské práva z 22. júna 2021 o situácii v oblasti ľudských práv v Nikaragua,

— so zreteľom na vyhlásenie generálneho sekretariátu Organizácie amerických štátov (ďalej len „OAŠ") zo 6. mája 2021 o voľbe sudcov Najvyššej volebnej rady a volebnej reforme v Nikaragua a na uznesenie OAŠ z 15. júna 2021 o situácii v Nikaragua,

— so zreteľom na vyhlásenia Medziamerickej komisie pre ľudské práva, informačné bulletiny uverejnené osobitným monitorovacím mechanizmom pre Nikaraguu (MESENI) a pripomienky komisárky Antonie Urrejolovej, predsedníčky Medziamerickej komisie pre ľudské práva, na mimoriadnom zasadnutí Stálej rady OAŠ 23. júna 2021 k situácii v Nikaragua,

— so zreteľom na kapitolu venovanú Nikaragua vo výročnej správe EÚ o ľudských právach a demokracii vo svete za rok 2020, ktorú Rada prijala 21. júna 2021,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z roku 1948,

— so zreteľom na ústavu Nikaraguy,

([1]) Ú. v. EÚ C 255, 29.6.2021, s. 65.
([2]) Prijaté texty, P9_TA(2020)0259.
([3]) Ú. v. EÚ L 346, 15.12.2012, s. 3.
([4]) Ú. v. EÚ L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
([5]) Ú. v. EÚ L 410 I, 7.12.2020, s. 13.
([6]) Ú. v. EÚ L 139 I, 4.5.2020, s. 4.
([7]) Ú. v. EÚ L 139 I, 4.5.2020, s. 1.

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 a ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže situácia v oblasti ľudských práv a demokracie v Nikaragui sa ďalej výrazne zhoršuje v dôsledku násilného potlačenia občianskych protestov v apríli 2018; keďže odvtedy bolo z politických dôvodov zbavených slobody najmenej 130 osôb, pričom odporcovia vlády a ich rodiny čelia neustálej hrozbe obťažovania políciou a stúpencami vlády, a to osobne aj online; keďže svojvoľné zadržiavanie sa od protestov v roku 2018 čoraz viac využíva ako nástroj na trestanie aktivistov a disidentov; keďže aktivisti sú osobitne ohrození násilím vrátane sexuálneho a rodovo motivovaného násilia; keďže so zadržanými osobami sa vo väzení zaobchádza zle, je im odopieraná zdravotná starostlivosť a prístup k právnikom a sú napádaní a vystavovaní sexuálnym útokom, pričom osoby protestujúce proti vláde sú umiestňované do ciel s maximálnym stupňom stráženia, kde čelia zvýšenému sledovaniu, prehliadkam a izolácii; keďže existujú osobitné obavy v súvislosti so situáciou žien a starších dospelých osôb, ktoré sú pozbavené slobody;

B. keďže v dôsledku súčasnej situácie bolo od roku 2018 viac ako 108 000 Nikaragujčanov nútených utiecť a požiadať o azyl v susedných krajinách, pričom tri štvrtiny z nich požiadali o ochranu v Kostarike;

C. keďže 4. mája 2021 Nikaragujské národné zhromaždenie schválilo reformu volebného zákona 331, ktorá zahŕňa nedávno prijaté represívne zákony; keďže uvedená reforma obsahuje aj pravidlá, ktoré obmedzujú volebnú súťaž a uplatňovanie politických práv, čím sa ešte viac obmedzuje účasť politickej opozície a ohraničujú verejné slobody, čo je v rozpore s medzinárodnými normami, a okrem iného najmä právo zúčastňovať sa na riadení verejných záležitostí, sloboda združovania, sloboda prejavu, právo na sociálny protest a právo na obhajobu; keďže tieto reformy nezohľadňujú požiadavky opozície, občianskej spoločnosti a medzinárodného spoločenstva;

D. keďže nová Najvyššia volebná rada (SEC) je orgán, ktorý dohliada na volebný proces v Nikaragui a spravuje ho; keďže ide o proces, ktorý by mal riadiť nestranný, nezávislý a transparentný orgán, ktorý presadzuje demokratické zásady a účinné a pluralitné uplatňovanie občianskych a politických práv obyvateľstva; keďže členov SEC vymenovalo Nikaragujské národné zhromaždenie, ktoré je pevne kontrolované Ortegom; keďže SEC je preto neobjektívny a netransparentný orgán, čo ešte viac narúša politický proces; keďže tieto menovania spolu s nedávnymi volebnými reformami nie sú výsledkom dialógu medzi vládou a opozičnými skupinami, o ktorý EÚ a medzinárodné spoločenstvo opakovane žiadali, ale boli uložené vládnucou väčšinou;

E. keďže nikaragujské orgány v posledných týždňoch rozpustili dve politické strany bez riadneho procesu, pričom použili metódy, ktoré sú v rozpore s medzinárodnými normami; keďže rozpustenie politických strán – Partido de Restauración Democrática a Partido Conservador – a začatie vyšetrovaní trestných činov, ktoré by mohli viesť k vylúčeniu opozičných kandidátov bez riadneho procesu, nielenže podkopávajú právo kandidátov kandidovať vo voľbách, ale aj právo voličov voliť kandidátov podľa vlastného výberu; keďže tieto opatrenia spolu s politickým využívaním súdneho systému sú v rozpore so základnými demokratickými zásadami a predstavujú vážne porušenie práv nikaragujského ľudu podľa nikaragujskej ústavy a medzinárodného práva;

F. keďže od začiatku júna 2021 bolo minimálne 21 členov demokratickej opozície vrátane šiestich prezidentských kandidátov a odborových a politických lídrov svojvoľne zatknutých na základe politicky vykonštruovaných a nejednoznačných obvinení bez akýchkoľvek dôkazov v rámci procesu, ktorý bol poznačený závažným porušovaním procesných záruk, čo svedčí o nedostatočnej nezávislosti súdnictva; keďže desiatky prominentných oponentov uvádzajú, že sú systematicky obťažovaní a vystavení neustálemu zastrašovaniu, pričom polícia je takmer trvalo prítomná pred ich domami alebo ich sleduje na ulici, čo im bráni voľne sa pohybovať;

G. keďže nikaragujská vláda prijala v uplynulých rokoch čoraz reštriktívnejšie zákony, ako napríklad zákon o regulácii zahraničných agentov, osobitný zákon proti počítačovej kriminalite, zákon proti trestným činom z nenávisti, zákon o práve ľudí na nezávislosť, suverénnosť a sebaurčenie pre mier a zákon o novele trestného poriadku, ktorým sa predĺžila lehota vyšetrovania na 90 dní namiesto lehoty 48 hodín stanovenej ústavou; keďže tieto zákony inštitucionalizujú represie a legalizujú činy, ktoré boli spáchané v krajine od ich prijatia;

Štvrtok 8. júla 2021

H. keďže pokračujúce obťažovanie a kriminalizácia nezávislých médií obmedzujú právo na slobodu prejavu a oslabujú právo verejnosti na pravdivé informovanie; keďže sloboda prejavu, online aj offline, je pre každú demokraciu vždy kľúčová, ale počas volebného obdobia je jej význam prvoradý; keďže cieľom verejných vyhlásení vládnych orgánov a provládnych médií bolo stigmatizovať tých, ktorí sú vnímaní ako disidenti;

I. keďže tento znepokojujúci vývoj, na ktorý dohliada nikaragujská vláda, ukazuje, že režim sa ďalej presúva k autoritárstvu tým, že blokuje priestor pre demokraciu, národné porozumenie a medzinárodnú mediáciu zameranú na mierové riešenie konfliktu a jasne bráni uskutočneniu slobodných a spravodlivých volieb 7. novembra 2021; keďže EÚ, ďalší medzinárodní aktéri a organizácie pre ľudské práva upozorňujú, že existuje opodstatnená obava, že sa tieto zákony budú používať proti osobám, ktoré vystupujú proti represívnym politikám;

J. keďže interdisciplinárna skupina nezávislých expertov Medziamerickej komisie pre ľudské práva už uviedla, že metódy používané na potláčanie pouličných protestov možno považovať za zločiny proti ľudskosti;

K. keďže takmer žiadne odporúčanie Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva adresované Nikarague nebolo vykonané, čo vedie k pokračujúcej beztrestnosti a ďalšiemu porušovaniu práva;

L. keďže reformou zákona o ochrane spotrebiteľa (zákon 842) Nikaragujského národného zhromaždenia sa bankám ukladá povinnosť otvárať účty príbuzným ľudí, ktorí boli sankcionovaní vládou USA a inými krajinami a sú obvinení z korupcie, prania špinavých peňazí a porušovania ľudských práv; keďže rodina Ortegu a Murillovej je obvinená z toho, že vybudovala obchodné impérium v odvetví telekomunikácií, energetiky a v iných odvetviach;

M. keďže neoddeliteľnou súčasťou vonkajších politík EÚ vrátane dohody o pridružení medzi Európskou úniou a krajinami Strednej Ameriky z roku 2012 je rozvoj a konsolidácia demokracie a právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd;

1. vyjadruje solidaritu s obyvateľmi Nikaraguy a dôrazne odsudzuje všetky represívne opatrenia nikaragujských orgánov proti demokratickým opozičným stranám a ich členom, novinárom a iným pracovníkom médií, študentom, pôvodnému obyvateľstvu, obhajcom ľudských práv a občianskej spoločnosti, ako aj proti ich rodinným príslušníkom, a najmä spôsobené úmrtia; požaduje, aby sa okamžite zastavilo ukladanie reštriktívnych opatrení, uplatňovanie represií a porušovanie ľudských práv, a vyzýva na vyvodenie zodpovednosti za závažné porušenia, ktorých sa nikaragujská vláda dopustila od roku 2018;

2. vyzýva na okamžité a bezpodmienečné prepustenie všetkých svojvoľne zadržiavaných politických väzňov vrátane prezidentských kandidátov Cristiany Chamorrovej, Artura Cruza, Félixa Maradiagu, Juana Sebastiána Chamorra, Miguela Moru a Medarda Mairenu, politických vodcov Josého Pallaisa, Josého Adána Aguerriho, Dory Maríe Téllezovej, Huga Torresa, Víctora Huga Tinoca, Violety Granerovej, Any Margarity Vijilovej, Suyen Barahonovej a Pedra Joaquína Chamorra a ďalších opozičných aktivistov, obhajcov ľudských práv a novinárov; ďalej žiada, aby sa zabezpečilo dodržiavanie ich základných právnych záruk, ľudských práv a občianskych a politických práv; žiada, aby vláda okamžite poskytla dôkaz o tom, že väznení sú stále nažive, a o mieste, kde sa nachádzajú; pripomína, že osobám v exile sa musia poskytnúť úplné záruky, aby sa mohli vrátiť do svojej krajiny;

3. žiada, aby nikaragujská vláda zrušila faktický stav obliehania, rešpektovala úlohu národnej polície ako nepolitickej a nestrannej sily bez rozhodovacej právomoci, odzbrojila polovojenské sily, dodržiavala dohody podpísané s Občianskou alianciou a obnovila práva občanov; opakuje svoju výzvu vláde, aby organizáciám občianskej spoločnosti umožnila pôsobiť v bezpečnom a priaznivom prostredí bez strachu z odvetných opatrení;

4. opätovne vyzýva na to, aby sa obnovil inkluzívny dialóg a demokracia, ktoré predstavujú jediné mierové východisko z politickej, hospodárskej a sociálnej krízy v Nikarague; zdôrazňuje potrebu prijať reformy inkluzívnym a transparentným spôsobom; vyzýva delegáciu EÚ v Nikarague, aby sa naďalej diplomaticky angažovala v súvislosti s volebným procesom a túto svoju angažovanosť ešte zintenzívnila a aby pokračovala v kontaktovaní orgánov s cieľom hľadať politické riešenie krízy v Nikarague;

5. naliehavo vyzýva nikaragujské orgány, aby okamžite vykonali zmeny volebného zákona v súlade s medzinárodnými parametrami, ktoré požadovala OAŠ vo svojom uznesení z 21. októbra 2020, vymenovali nestranných ľudí do rôznych volebných štruktúr, obnovili právne postavenie strán, ktorým bolo odňaté, dodržiavali právo Nikaragujčanov voliť a byť volení a zaručili neobmedzené zastúpenie vnútroštátnych a medzinárodných volebných pozorovateľských orgánov a zároveň sa zaviazali k politickej koexistencii po voľbách; zdôrazňuje, že nato, aby Európsky parlament uznal voľby a výslednú vládu, musia byť vykonané zmeny, ktoré požadujú OAŠ a medzinárodné organizácie, najmä obnovenie práv a slobôd, ktoré umožňujú slobodný, dôveryhodný a spravodlivý volebný proces;

6. odsudzuje prijatie a vykonávanie reštriktívnych a represívnych zákonov a požaduje ich okamžité zrušenie; zdôrazňuje, že tieto zákony sú v rozpore s právami a slobodami Nikaragujčanov, ktoré sú zakotvené v ústave Nikaragujskej republiky, v Medziamerickej demokratickej charte a v iných medzinárodných zmluvách, ktorých signatárom je Nikaragua; odmieta nevhodné využívanie inštitúcií a zákonov autoritárskou vládou Nikaraguy s úmyslom kriminalizovať organizácie občianskej spoločnosti a politických oponentov;

7. opakuje svoju výzvu nikaragujským orgánom, aby Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR), Medziamerickej komisii pre ľudské práva (IACHR) a jej interdisciplinárnej skupine nezávislých expertov (GIEI), osobitnému monitorovaciemu mechanizmu pre Nikaraguu (MESENI), medzinárodným organizáciám občianskej spoločnosti a európskym inštitúciám umožnili neobmedzený prístup s cieľom zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv v Nikarague; opakuje svoju výzvu na okamžité obnovenie právnej subjektivity organizácií obhajcov ľudských práv, ako je Centro Nicaragüense de Derechos Humanos (CENIDH);

8. vyzýva nikaragujskú vládu, aby vytvorila nezávislú vyšetrovaciu jednotku, ktorá by zahŕňala medzinárodných expertov, s cieľom dohliadať na dôveryhodné, nestranné a dôkladné vyšetrovanie Úradu generálneho prokurátora týkajúce sa údajnej zodpovednosti najvyšších policajných úradníkov za závažné porušovanie ľudských práv spáchané počas zásahu v roku 2018 a po ňom;

9. vyzýva Stredoamerický integračný systém (SICA) a jeho členské štáty, aby zohrávali aktívnu úlohu pri obrane, ochrane a podpore demokracie a pri obrane ľudských práv v Nikarague, ako sa stanovuje v protokole z Tegucigalpy z roku 1991 a v Rámcovej zmluve o demokratickej bezpečnosti v Strednej Amerike z roku 1995, v ktorej sa v článku 1 stanovuje, že demokracia je založená na existencii vlád zvolených slobodným a tajným všeobecným hlasovaním a bezpodmienečnom dodržiavaní všetkých ľudských práv v štátoch, ktoré tvoria stredoamerický región;

10. vyzýva Finančnú akčnú skupinu (FATF), aby sa náležite skoordinovala s Úradom USA pre kontrolu zahraničných aktív s cieľom zaistiť medzinárodnú finančnú bezpečnosť v súvislosti s nezákonnými operáciami vyplývajúcimi z krokov režimu Ortegu a Murillovej a ich spolupracovníkov a z ich obchodných vzťahov a aktív v európskych krajinách; zdôrazňuje skutočnosť, že od októbra 2020 zaradila FATF Nikaraguu na čiernu listinu;

11. vyzýva Radu a členské štáty, aby urýchlene rozšírili zoznam osôb a subjektov, voči ktorým sa majú uložiť sankcie, vrátane prezidenta a viceprezidentky Nikaraguy a okruhu ich najbližších osôb, pričom treba riadne zabezpečiť, aby nebol poškodený nikaragujský ľud; zdôrazňuje, že je potrebné zachovať a zabezpečiť, aby sa pomoc EÚ organizáciám občianskej spoločnosti, obhajcom ľudských práv a obyvateľom Nikaraguy, okrem iného prostredníctvom rozvojových a humanitárnych programov EÚ, dostala k jej skutočným príjemcom, a nie k vláde a orgánom, s cieľom zmierniť vplyv ochorenia COVID-19 a súčasnú vládnu represiu a zabrániť tomu, aby sa táto kríza zmenila na humanitárnu krízu; pripomína, že vzhľadom na dohodu o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou musí Nikaragua rešpektovať a posilniť zásady právneho štátu, demokraciu a ľudské práva, a opakovane žiada, aby sa vzhľadom na súčasnú situáciu aktivovala demokratická doložka dohody o pridružení;

12. oceňuje a podporuje úsilie a pozitívnu prácu, ktorú vo veľmi zložitom prostredí vykonáva delegácia EÚ v Nikarague; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby pozorne sledovali situáciu na mieste prostredníctvom svojich zástupcov a veľvyslanectiev v Nikarague, a to aj prostredníctvom monitorovania súdnych konaní a navštevovania kritikov a opozičných vodcov vo väzení alebo v domácom väzení;

Štvrtok 8. júla 2021

13. vyzýva delegáciu EÚ v Nikarague a v náležitých prípadoch členské štáty, aby uľahčili vydávanie núdzových víz a zabezpečili dočasné útočisko z politických dôvodov v členských štátoch EÚ;

14. žiada, aby parlamentná Konferencia predsedov vyslala do Nikaraguy vyšetrovaciu misiu, ktorej súčasťou by bola Delegácia pre vzťahy s krajinami Strednej Ameriky, s cieľom posúdiť ľudské práva a politickú situáciu;

15. pripomína svoju výzvu obsiahnutú v uznesení zo 14. marca 2019 na okamžité vydanie Alessia Casimirriho, ktorý naďalej žije v Manague pod ochranou nikaragujskej vlády, do Talianska, kde si musí odpykať šesť právoplatných trestov odňatia slobody na doživotie za svoju dokázanú účasť na únose a zabití bývalého premiéra a lídra Kresťanskodemokratickej strany Alda Mora a za zabitie členov jeho ochranky, k čomu došlo 16. marca 1978 v Ríme;

16. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, generálnemu tajomníkovi Organizácie amerických štátov, Euro-latinskoamerickému parlamentnému zhromaždeniu, Stredoamerickému parlamentu, Limskej skupine, ako aj vláde a parlamentu Nikaragujskej republiky.